

„AI CARTE, AI PARTE”

Prof.înv.preșcolar NIULAȘ MARIANA
Grădinița cu P.P. nr. 45, Oradea, jud. Bihor

Sufletul dascălului poate fi asemuit cu un râu de dragoste ce se revarsă neconținut asupra copilului. Pentru că nimic nu este mai de preț pe lume decât această fărâma de viață, încredințată lui spre a fi educată. Pornind de la această cugetare am putea pune semnul egal între a iubi și a educa. Calitatea cea mai de preț a dascălului este aceea de a iubi necondiționat copilul, apoi să posede informațiile necesare și să și le îmbogățească tot timpul, să cunoască necesitățile copilului, să aibă răspunsuri la toate întrebările lui, să fie flexibil, înțelept, blând, duios.

Educația este definită ca un proces complex multinivelar al cărui succes depinde de o multitudine de factori (materiali, spirituali, organizatorici) elaborați riguros. Educația este o acțiune specific umană și provine din cuvântul „educō”- „educare” care înseamnă a crește, a instrui, a forma. A educa înseamnă a forma pe cineva prin educație, a influența, în mod intenționat, sistematic și organizat dezvoltarea intelectuală, morală și fizică a copiilor, a tinerilor, a oamenilor.

Așadar, educatoarea este cea care îi lărgeste copilului cunoștințele despre lume și viață în complexitatea lor: dragostea de semeni, de natură, apetitul și apoi dragostea pentru carte e.t.c. Iar dacă noi facem acest lucru cu dăruire și iubire, cu siguranță că eforturile noastre vor prinde rădăcini în sufletul copiilor. Consider că vârsta preșcolară este momentul propice pentru a obișnui copilul cu cărțile, pentru a-i deschide apetitul pentru ele, conturând pentru perspectivă viitorul cititor. Din experiența la clasă am ajuns la concluzia că foarte mulți dintre părinți și chiar educatori tind să creadă că este prea devreme.

Dar oare ce este o carte? Poate fi un prieten minunat, un deschizător de drum, un vis frumos ori dătătoare de speranță. Ea ne poate da răspunsul la multe întrebări sau poate lămuri tot atâtea nedumeriri. Este un tărâm fermecat al fanteziei împletită cu realitatea, este tabloul atâtor crâmpie de viață. Ea ne poate satisface curiozitatea, ori ne poate purta, prin imaginație, în trecut, în prezentul tumultuos, ori în viitor, ne poate aduce împlinire spirituală și ne înalță sufletul.

Am ales această temă deoarece tot mai frecvent auzim expresii de genul: „am trecut pe lângă școală, nu-mi amintesc ultima carte citită, nu-mi permite timpul să mai deschid o carte etc”. Copiii și adolescenții de azi nu mai sunt interesați de carte; i-a acaparât televizorul, calculatorul, internetul de unde iau informațiile cu prea multă ușurință.

Cu toate că unii sunt neîncredători, cercetătorii arată că citirea poveștilor poate începe chiar în primele luni de viață. Cu siguranță că se naște întrebarea legitimă, de altfel, ce va înțelege copilul? Desigur, copilul nu înțelege în sensul pe care adultul îl dă conceptului, dar va înțelege în felul lui. Complexul de căldură, de confort, de iubire și imagini minunate crează un tot ce va rămâne și se va întări mereu pe măsură ce i se va citi. Cu timpul copilul începe să identifice imaginile și să construiască legături între imagini și cuvinte.

Atitudinea pozitivă față de carte, interesul pentru ea și plăcerea de a citi a adultului sunt esențiale pentru a-i oferi un model copilului. O rezonanță majoră asupra atitudinii copilului față de carte o are felul în care familia și educatoarea pune cartea în valoare. Spun aceasta pentru că perioada preșcolară așează fundamentul dragostei de cărți și de citit. Acum copilul poate fi antrenat în activități precum cumpărarea și împrumutarea lor, pentru a se obișnui cu procurarea cărților. Această perioadă eate propice și pentru faptul că selectarea cărților pentru copii este făcută de către adult. Astfel, ei pot fi feriți de cărți indezirabile. Cărțile trebuie să cuprindă domenii cât mai variate: poezii, povești, enciclopedii, întâmplări reale, dicționare; ele trebuie să fie în așa fel selecționate încât să se optine un echilibru între lumea reală și cea imaginară. Este o

greșală să fie prea multă „știință” în dauna fanteziei, după cum este o eroare să pui accentul pe ireal în dauna realului. Atât părintele cât și educatoarea trebuie să le citească copiilor cât mai des și cât mai mult timp.

Copiii le place să reia, iar și iar, aceeași carte, să se uite la poze, să asculte aceleași cuvinte, deși le știu pe de rost. Educatoarea, cât și părintele, trebuie să se înarmeze cu răbdare și să accepte acest comportament. El nu exprimă decât interesul pentru învățare al copilului care, de fapt, exersează, învață, își verifică învățarea. Copiii sunt îndrăgostiți de jocurile de cuvinte- le plac poeziile nostime, ritmurile, repetarea sunetelor. Le plac repetițiile și dialogurile din povești, le place să „intre” în povești, să participe la ea imitând onomatopee ori diferite acțiuni pe care le mimează, imitând tot felul de sunete care apar în text.

Foarte importantă este interacțiunea dintre cel care citește și copil în timpul cititului. Copilului îi place să se uite la imagini și să le atingă. Face acest lucru dacă imaginea înfățișează obiecte ori ființe drăguțe și bune, cum ar fi: imaginea mamei, blănița pisicii, coada veveriței etc. Lui îi place să fie întrebat despre lucrurile înfățișate în carte, să i se ceară să găsească o anumită imagine sau să cânte împreună cu educatoarea versuri din text. Se leagă foarte mult de o carte și este nevoie de iscusință și multă răbdare pentru a-l convinge să accepte o carte nouă.

În cadrul proiectului „Să iubim cartea” ,desfășurat în acest semestru, am început printr-o campanie în rândul părinților, pentru ca aceștia să conștientizeze importanța demersului nostru. Astfel, am organizat lectorate, întâlniri, mese rotunde în care am dezbătut această temă.

*Cum selectăm cărțile pentru copii?

*Ce cărți preferă copilul meu?

*Biblioteca de acasă

*Chestionare

Părintele trebuie să cunoască rolul cărții în viața copilului. Acasă, copilul trebuie să aibă, câteva posibilități- o bibliotecă, un raft, o cutie sau un coș special pentru cărți. Cu prilejul unor evenimente importante, zi de naștere ori sărbători, să cumpere pe lângă jucării și o carte corespunzătoare vârstei copilului.

De pe la doi ani pot fi abordate primele cărți pentru număr, în care apar unul, două sau trei obiecte ori animale sau cele care conțin povestiri cu intrigă foarte simplă. Pentru copiii de trei ani, textul cărților poate avea un conținut mai consistent, iar de la patru ani pot fi introduse cărți în care copilul are sarcini grafice diverse. Este bine de știut că preșcolarul apreciază enorm aceste cărți care vin în întâmpinarea dorinței sale de cunoaștere, cu o singură condiție: să nu i se impună nimic, să nu fie transformată plăcerea „citatului” într-o corvoadă.

De obicei, în jurul vârstei de 5-6 ani, copilul (mai ales dacă are frate sau soră la școală ori părinți conștienți de rolul lor educativ) știe deja litere și cifre, poate chiar să scrie pe cele mai multe dintre ele, știe să citească ori chiar să scrie cuvinte simple. Însă, chiar și atunci, citirea unei cărți întregi, a unei poezii, a unei povestioare rămâne sarcina adultului (părinte, educator etc). Chiar și-n primele clase, când copilul a achiziționat deprinderea scris-citatului, el depune mari eforturi pentru a lega literele între ele ori cuvintele în propoziții și obosește ușor, pierzând astfel mesajul textului. De multe ori se crede greșit că unui copil din clasa întâi nu este nevoie să-i citești, că acesta așteaptă să i se citească pentru că e leneș. Copilul dorește să se concentreze asupra acțiunii, să se bucure alături de eroi, să-și satisfacă interesul și curiozitatea. Să nu cădem în greșeala de a-i refuza copilului această plăcere, pe temeiul „ce mai vrei de la mine, ești deja mare”. Refuzul acesta brutal nu îi va stimula copilului interesul pentru carte, nici curiozitatea sau dragul de a descoperi misterul din paginile ei. Frustrarea determinată de acest refuz, cât și efortul uneori prea mare pentru el, îl vor îndepărta de carte și, prin extensie, de învățatură.

De-a lungul anilor, ca educatoare, am căutat să trezesc la copii dragostea pentru lectură. Am amenajat în sala de grupă o bibliotecă unde sunt cărți: de colorat, cu poezii, povești ilustrate, cât și reviste de reclame pentru copii etc. , astfel încât copiii să le poată manevra cu ușurință. Ei le pot sorta pe domenii: cele cu povești, cu animale, cu flori etc.

De altfel, am derulat un Proiect tematic „Să citim pentru mileniul trei” prin care copiii au fost familiarizați cu numele unor mari scriitori și cu operele acestora. Alte activități incluse în acest proiect sunt:

- *Vizita la tipografie pentru a vedea cum se naște o carte, un caiet, o felicitare etc.

- *Vizită la școală unde copiii s-au familiarizat cu abecedarul.

- *Adunarea unor desene cu scene din poveste într-un portofoliu cu titlul ”Cărticica fermecată”

Din proiectul „Să iubim cartea”, amintesc următoarele activități desfășurate:

- *Observare „Ce este cartea?”

- * Vizită la filiala Dacia a Bibliotecii Județene și la librărie

- *Confecționarea de portofolii pe teme îndrăgite de copii: „Ce putem învăța de la animale, S.O.S. Planeta Pământ, Orașul meu, Prima zi de școală” etc.

- *Activitate practică: „Cărticica mea cu.....animale sălbatice, domestice, flori” etc.

În încheiere ... cartea trebuie să stea la lumină și să ne lumineze, iar flacăra ei vie suntem datori s-o transmitem cu drag aceluia care ne-au fost încredințați spre educare.